

Zήτα Σίγμα Ρω

Στα συρματοπλέγματα της σκλαβιάς

Στα χρόνια του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-59 οι Άγγλοι συλλαμβάνουν κάθε ύποπτο και τον κλείουν στα κρατητήρια. Οι κρατούμενοι, ταλαιπωρημένοι, αξύριστοι, αφρόντιστοι, με ρούχα τσαλακωμένα και λερωμένα, οδηγούνται από το ένα στρατόπεδο στο άλλο. Το κείμενο που ακολουθεί είναι ένα απόσπασμα από το έργο «Στα συρματοπλέγματα της σκλαβιάς». Εδώ κάποιος κρατούμενος συναντάται με τους συντρόφους του στα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς και τους διηγείται τα βασανιστήρια που πέρασε μέχρι να φτάσει εκεί.

[...] Ήνα απ' αυτά τα πρωινά, μας περίμενε μια έκπληξη. Η πρώτη οδυνηρή μας έκπληξη. Οι σύντροφοι, που αφήσαμε πριν λίγες μέρες σ' έναν άγνωστο αστυνομικό σταθμό, καταφτάσαν σήμερα. Είναι αξύριστοι σαν κι εμάς κι αφρόντιστοι. Φαίνονται ταλαιπωρημένοι, πολύ ταλαιπωρημένοι. Τα ρούχα τους είναι τσαλακωμένα και λερωμένα όσο δεν παίρνει.

Τους καλωσορίζουμε με θερμές χειραψίες. Μερικοί είναι πολύ γνωστοί μεταξύ τους, φιλιούνται και κλαίνε από χαρά που ξαναβρέθηκαν. Σαν να βρίσκονταν στο ίδιο τους το σπίτι.

Το ζεστό τοάι που τους προσφέρουμε το ρουφούν σχεδόν αμέσως. Φαίνονται πεινασμένοι.

- Είναι εφτά μέρες που δεν έφαγα, παρά λίγο ψωμί, μας λέει ο ένας.
- Εγώ έτρωγα μόνο ξύλο, προσθέτει ο δεύτερος.

Το ενδιαφέρον μας αρχίζει να κορυφώνεται. Τους βομβαρδίζουμε μ' ερωτήσεις: – Λοιπόν; Λοιπόν;

- Δώστε μας λίγο φαΐ και θα σας τα πούμε με ησυχία. Μη φοβάστε, ακροατές να 'χουμε.

Δεν αφήσαμε καν να τελειώσουν το φαΐ τους. Μαζευτήκαμε όλοι γύρω τους και με τα μάτια τούς παρακαλούμε ν' αρχίσουν μια ώρα γρηγορότερα.

– Είναι τέρατα, αρχίζει ο πρώτος, τέρατα, τέρατα. Δεν υπάρχει άλλη λέξη. Αν θέλεις να ζωγραφίσεις ένα τέρας, ζωγράφισε έναν Εγγλέζο ανακριτή.

Μάσησε μια ελιά και συνέχισε.

– Μόλις πατήσαμε το πόδι μας έξω από το αυτοκίνητο, καταλάβαμε πως μπαίνανε στην Ομορφίτα. Μας πέταξαν σ' ένα κελί και φύγαν. Ούτε λέξη. Καρτερούμε. Καρτερούμε. Μάταια. Ούτε φωνή, ούτε ακρόαση. Το κελί ήταν μικρό και σκοτεινό. Μόλις φωτιζόταν από τις ανταύγειες των εξωτερικών φώτων. Έπιπλα μηδέν. Δυο τσιμεντένιοι τάφοι και τρεις κουβέρτες βρίσκονταν πεταγμένα στις δυο πλευρές του δωματίου. Βηματίζω νευρικά ολόγυρα στο κελί. Σκέφτουμαι τι πρόκειται να συμβεί. Αύριο το πολύ, λέω, θα με πάρουν για ανάκριση. Δεν πρόκειται να βρουν κανένα ενδιαφέρον σ' εμένα. Και θα με απολύσουν την ίδια ώρα. Κουράστηκα κι έκαστα να ξεκουραστώ για λίγο στη νοτισμένη κουβέρτα. Για ύπνο, ούτε λόγος. Πώς να κοιμηθείς με τέτοιες σκέψεις και πού; Ευτυχώς, κατά τα μεσάνυχτα, κάποιος άνοιξε την πόρτα και μπήκε:

– Άντρας;....

– Άντρας. (Μπορεί να 'θελε να πει κι Αντρέας, ο άνθρωπος, μα δεν το 'βρισκε).

– Έλα μαζί μου.

Ανεβήκαμε μια σκάλα και μπήκαμε σ' ένα γραφείο. Ωραίο, συγυρισμένο, με μια ηλεκτρική σόμπτα. Καλά θα περάσουμε, σκέφτηκα, θα ζεσταθούμε και λίγο. Ήβρεχε κιόλας εκείνη τη νύχτα και κρύωνα.

– Κι εδώ έβρεχε, τον διακόπτουμε. Έκανε πράγματι πολύ κρύο εκείνο το βράδυ.

– Λοιπόν, συνέχισε ο Άντρας. Στη γωνιά βρισκόταν ένα γραφείο κι ένας άλλος άνθρωπος καθόταν εκεί. Γύρισε και με κοίταξε χωρίς να μιλήσει. Το βλέμμα του ήταν εχθρικό, παρ' όλο που πίεζε τον εαυτό του να χαμογελάσει.

– Βγάλε τα ρούχα σου, με διάταξε.

Έβγαλα το σακάκι και το παντελόνι.

– Ακόμα, πρόσταξε.

Έβγαλα το πουκάμισο και τη φανελίτσα. Απόμεινα με το σώβρακο.

– Όλα, ούρλιαξε ο κύριος της γωνιάς.

Διαμαρτυρήθηκα. Εκείνος σηκώθηκε από το γραφείο του κι ήρθε κοντά μου.

– Είπα όλα, παιδάκι μου. Αντιλαμβάνεσαι; μου 'πε σκύβοντας μέσα στα μούτρα μου και κοιτάζοντάς με κατάφατσα.

Το στόμα του βρωμούσε ουίσκι, τώρα μόλις θα 'χε αδειάσει μια ολόκληρη μπουκάλα. Τα μάτια του ήταν ολοκόκκινα. Ήταν δύσκολο να ξεχωρίσει το χρώμα της παρειάς του από το χρώμα του ματιού του. Κι ενώ βρισκόμουν ακίνητος, αμίλητος και δισταχτικός, σήκωσε το χέρι του, ένα χέρι απαίσιο και βαρύ και με μπάτσισε.

– Όλα, είπα. Δεν καταλαβαίνεις; Κι ανέβα στο τραπέζι, βρυχήθηκε.

Έκανα όπως με διάταξε. Ο άλλος που με συνόδεψε κάθισε κοντά στη σόμπα σιωπηλός κι έπαιζε μ' ένα πιστόλι στο χέρι.

– Και τώρα πες μας, τι ξέρεις; με ρώτησε σχεδόν παρακαλεστικά. Πού είναι τα όπλα;

Αμέσως κατάλαβα. Τραβούσα ολόισα για βασανιστήρια. 'Ο, τι είχα ακούσει για την Ομορφίτα, ξανάρθαν μεμιάς στο μυαλό μου. Έσφιξα τα δόντια.

– Άκουσε, του λέω με πείσμα. Αν θέλεις να με βασανίσεις, βασάνισέ με. Άλλ' αυτό που κάνεις, να με γυμνώσεις για να με ξευτελίσεις, δε θ' αποφέρει τίποτε. Κι ούτε ξέρω τίποτε για όπλα. Μια μέρα θα ντρέπεστε γι' αυτά που κάνετε. Και θα πληρώσετε.

Είχα γίνει σχεδόν έξω φρενών από το θυμό.

– Ετελείωσες το λόγο σου; με ρώτησε με μια σαρκαστική ειρωνεία κι αντιλαμβανόμουν πως είχε φτάσει η θηλιά στον κόμπο.

– Μάλιστα.

– Κατέβα κάτω.

Έκανα μια κίνηση για να κατέβω. Μα δεν πρόφτασα. Μ' άρπαξε στα χέρια του, έτσι γυμνό, και με φορτώθηκε στους δυο μεγάλους σαν παλαιστή ώμους του, όπως ο βοσκός ρίχνει το ραβδί του στον ώμο. Με στριφογύρισε τρεις τέσσερις φορές κι ύστερα με πέταξε στην τύχη. Παρακάλεσα το Θεό να μην πέσω στο πάτωμα με το κεφάλι.

Είχα πέσει πάνω στο γραφείο με τα χέρια μπροστά, μπρούμπιτα. Το γραφείο βρόντηξε, τραντάχτηκε, μα δεν έσπασε. Τα χαρτιά πετά-

χτηκαν μακριά, τα μελάνια μουντζούρωσαν το πρόσωπο και το κορμί μου. Μα ούτε τα πρόσεξα αμέσως. Πόνεσα πολύ, μα δεν μπορούσα να φωνάξω. Προσπάθησα να συνεφέρω, μα κείνος με πλησίασε, με τράβηξε από τα μαλλιά και με πέταξε από το γραφείο στο πάτωμα.

— Εμπρός, ντύσου τώρα. Θα πας ύστερα κάτω στο κελί σου. Κι αύριο, άμα σκεφτείς καλύτερα, θα τα ξαναπούμε.

Γύρισα στο κελί μου. Σκέφτηκα πως ο πρώτος γύρος έχει τελειώσει. Πονούσα, θύμωνα, έβριζα μέσα μου. Δεν ήξερα τι να κάνω. Όλη τη νύχτα δεν μπόρεσα να κλείσω μάτι. Το πρωί, ένας Τούρκος φρουρός μου 'φερε για πρόγευμα λίγο ψωμί και μια ρέγγα. Του ζήτησα νερό, μα είπε πως «ο κύριος δεν επιτρέπει νερό». ΉταΙ δεν έφαγα ούτε τη ρέγγα. Ξέρετε τι είναι να φας μια ρέγγα ολάλμυρη χωρίς νερό; Θα λυσσάξετε.

Ζήτησα καμιά εφημερίδα. Απαγορεύεται. Κανένα βιβλίο να περάσω την ώρα. Απαγορεύεται. Τι να κάνω; Πήγαινα να τρελαθώ. Για καλή μου τύχη ανακάλυψα στις κουβέρτες ένα λαϊκό περιοδικό. Φαίνεται πως το είχε αφήσει εκεί κανένας προηγούμενος που στάθηκε πιο τυχερός από μένα. Ρίχτηκα στο περιοδικό με τα μούτρα κι ως το απόγευμα δεν είχα παρά ν' αρχίσω από την αρχή. Διάβασα πολλές φορές τις σελίδες που μου έκαναν εντύπωση. Τις κωμικές σελίδες, τις διάβασα πολλές φορές για ν' αποχτήσω κουράγιο. Όλη μέρα περίμενα να με ξαναφωνάξει. Δε με φώναξε. Κι αν με φώναζαν; Σκέφτηκα να σκαρώσω καμιά ψεύτικη ιστορία για να γλιτώσω. Στο τέλος μετάνιωσα. Αντί να γλιτώσω, μπορεί να μπλέξω σε μεγαλύτερες ιστορίες, σκέφτηκα. Καλύτερα να πω την αλήθεια ως το τέλος. Μια που δεν ξέρω πού είναι αυτά που μου λέγουν.

Ενώ τα σκεφτόμουν αυτά, με ξαναφώναξαν. Είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει. Ανέβηκα στη θλιβερή σκάλα. Δε μπήραν στο ψεσινό γραφείο. Μπήκαμε σ' ένα διάδρομο και στρίψαμε αριστερά.

Εκεί με πρόσταξαν να μπω σ' ένα δωμάτιο και να σταθώ προσοχή. Να σταθώ έτσι όλο το βράδυ. Τι μπορούσα να κάνω; Ο φρουρός στάθηκε στην πόρτα, με τ' όπλο στο χέρι. Στάθηκα έτσι ως το πρωί. Νηστικός και διψασμένος. Καλύτερα που ήταν έτσι, γιατί σαν ρώτησα το φρουρό για αποχωρητήριο, εκείνος απάντησε ηλίθια:

— Ο κύριος δεν επιτρέπει. (Ο κύριος είναι προφανώς ο ανακριτής, εκείνος «ο αγαθός» άνθρωπος που με περιποιήθηκε ψες το βράδυ).

Σ' αυτή την όρθια στάση έμεινα κι όλη την ημέρα. Τα πόδια μου δεν τα 'νιωθα πια, νόμιζα πως από λεπτό σε λεπτό θα σωριαζόμουν στο πάτωμα. Αργά το δειλινό, με διάταξαν να πάω πίσω. Πού; Μου

'δειξαν ένα νέο δωμάτιο. Μπήκα και πήγα να τρελαθώ από τη χαρά μου. Εκεί βρήκα τρεις άλλους φίλους. Βρήκα ανθρώπους ν' ανταλλάξω μια κουβέντα και, το σπουδαιότερο, ένα κελί που κάποτε φωτιζόταν με ηλεκτρικό φως. Το ηλεκτρικό κουμπί βρισκόταν έξω από το δωμάτιο. Κουλουριάστηκα σε μια κουβέρτα και γρήγορα με πήρε ο ύπνος. Σε λίγο ξύπνησα από ένα συνεχή θόρυβο στις πόρτες. Τι συμβαίνει; Οι τρεις φίλοι μού εξήγησαν πως αυτό γινόταν κατόπιν σχεδίου. Οι φρουροί είχαν οδηγίες να χτυπούν τις πόρτες, να κάνουν κάθε φασαρία, για να μη μας αφήσουν να κοιμηθούμε. Πόλεμος νεύρων. Αργά τη νύχτα ακούσαμε φασαρίες στο πάνω πάτωμα. Φωνές στριγκιές, βογκητά και χτυπήματα, όλ' ανάκata. Ήταν φανερό πως βασάνιζαν κάποιο στα γραφείο που πήγα κι εγώ ψες. Σου κάνει καρδιά να κοιμηθείς; [...]

(Απόσπασμα)

«Συρματοπλέγματα της σκλαβιάς»

ΖΗΤΑ ΣΙΓΜΑ ΡΩ (1924 -). Φιλολογικό ψευδώνυμο του πεζογράφου Πολύβιου Νικολάου. Γεννήθηκε στη Γερμασόγεια. Το 1956 κλείστηκε στα κρατητήρια από τους Άγγελους για τη συμμετοχή του στον αγώνα της ΕΟΚΑ. Μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας υπηρέτησε στο Υπουργείο Εξωτερικών και σπούδασε διπλωματία στην Ελβετία και στην Αμερική. Εργάστηκε στη διπλωματική υπηρεσία. Πηγή έμπνευσης για το έργο του ήταν η παραμονή του στα κρατητήρια. Έργο του: «Στα συρματοπλέγματα της σκλαβιάς».

Κλείτος Ιωαννίδης

[Το χωριό μου]

Στο χωριό μου
γυμνά βουνά και δέντρα
αγγίζουν τον ουρανό
και θυμίζουν
την αποστολή τους.

«Τα πένθιμα»

ΚΛΕΙΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (1944 -). Γεννήθηκε στο Μουτουλλά. Ποιητής και συγγραφέας φιλοσοφικών έργων. Τέλειωσε την Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου και αργότερα σπούδασε κοινωνικές επιστήμες και θρησκειολογία στο Παρίσι. Εργάζεται ως ερευνητής στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου. Μερικά από τα έργα του: «Γενεά έκτη» «Άσπιδούχοι κούρητες», «Ποιήματα», «Τα πένθιμα».